

ZINĀTNES DZĪVES HRONIKA

Oktobris

3. oktobrī LU Latvijas vēstures institūtā atzīmēja LZA goda doktores arheoloģes Zigrīdas Apalas 75. dzimšanas dienu. Iznācis veltijums jubilārei “*Regina in castro Wenda*”. Sastādītājs Andris Caune.

Nobela prēmija medicīnā un fizioloģijā piešķirta amerikāņu zinātniekam Brūsam Bjutleram, Luksemburgā dzimušajam Žilam Hofmanam un kanādietim Ralfam Šteinmanam par cilvēka imūnsistēmas darbības pētījumiem (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2011. 4. okt.).

4. oktobrī akadēmiķim Tālavam Jundzim — 60.

Notika LZA Senāta sēde, kurā zinātniskos ziņojumus nolasīja LZA īsteno locekļu kandidāti: LZA korespondētājlocekle Edīte Kaufmane (“Fundamentālie un lietišķie pētījumi augļaugu selekcijā, inovatīvu audzēšanas un pārstrādes tehnoloģiju izstrādē”) un LZA korespondētājloceklis Arvīds Barševskis (“Ģints *Notiophilus* skrejvaboļu pasaules faunas revīzija”). Informāciju par 2011. g. LZA jaunu locekļu vēlēšanām pieteiktajiem kandidātiem sniedza LZA ģenerālsekretārs Valdis Kampars. Senāts piešķīra Latvijas Zinātņu vēstures asociācijas goda biedra nosaukumu *Dr.biol.* Jurim Briedim par devumu monumentālā četru sējumu izdevuma “Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā” izveidošanā. Pēc Senāta sēdes tika atklāta LZA goda locekļa Jāņa Streiča gleznu izstāde “Otrā tūre”.

Nobela balvas medicīnā piešķirta trim imunologiem un ģenētiķiem: Brūsam Boitleram (ASV), Žilam Hofmanam un Ralfam

Šteinmanam (Kanāda) par atklājumiem imunoloģijā. Viņu darbs pavēris jaunus ceļus vēža, infekciju un iekaisumu ārstēšanā (*Latvijas Avīze*. 2011. 4. okt.).

5. oktobrī Nobela prēmija ķīmijā piešķirta izraēliešu zinātniekam Danielam Šehtmanam par astoņdesmitajos gados atklāto jauno atomu struktūras formu — kvazikristāliem (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2011. 6. okt.; *Diena*. 2011. 6. okt.).

Notika LZA FTZN sēde. Tajā noklausījās LZA korespondētājlocekļu kandidātu — RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātes profesora, Informācijas tehnoloģijas institūta direktora *Dr. sc. ing.* Jāņa Grabja, LU Cietvielu fizikas institūta vadošā pētnieka *Dr. phys.* Mārtiņa Rutka, Elektronikas un datorzinātņu institūta direktora, vadošā pētnieka *Dr. sc. comp.* Modra Greitāna un LU asociētā profesora *Dr. chem.* Donāta Erta zinātniskos ziņojumus. Slēgtā balsojumā FTZN izteica savu atbalstu visiem LZA korespondētājlocekļu kandidātiem.

6. oktobrī LZA goda loceklim Valdim Rūmniekam — 60.

7. oktobrī nosaukts Nobela prēmijas laureāts literatūrā — Tomass Transtremers (Zviedrija), kura dzejoļu krājumu izdevis “Mansards”. Tulk. J. Kronbergs un G. Godiņš (*Diena*. 2011. 7. okt.).

8. oktobrī Nobela prēmija — Miera balva piešķirta sieviešu tiesību aizstāvēm — Libērijas prezidentei Elenai Sirlifai, Libērijas miera cīnītājai Leimahai Gbovijai un Tavakulai Karmanai no Jemenas (*Latvijas Avīze*. 2011. 8. okt.; *Diena*. 2011. 8., 10. okt.).

10. oktobrī LZA prezidents Juris Ekmanis nosūtīja apsveikuma vēstuli sadarbības partneriem — Taivas Nacionālajai zinātnes padomei saistībā ar Ķīnas Republikas (Taivas) dibināšanas 100 gadu jubileju.

11. oktobrī Nobela prēmija ekonomikā piešķirta ASV ekonomistiem Tomasam Sardžentam un Kristoferam Simam par pētījumiem makroekonomikā, kas izmantoti, veidojot ekonomisko politiku dažādās pasaules valstīs (*Diena*. 2011. 11. okt.; *Latvijas Avīze*. 2011. 11. okt.).

12. oktobrī Lielās medaļas laureāts akadēmiķis Kurts Švarcs, kurš pastāvīgi uzturas Heidelbergā (Vācija), LZA sēdē nolasīja referātu "Cilvēks — reliģija — zinātne: ieskats cilvēka evolūcijā un modernajā sabiedrībā".

13. oktobrī Rīgas Stradiņa universitātē notika starptautisks seminārs (*Workshop "Immunomodulating Human Herpesviruses and their Role in Human Pathologies"*).

14. oktobrī RSU prezentēja akadēmiķim A. Bļugeram veltītu piemiņas krājumu.

15. oktobrī miris izcilais kordirģents, Dziesmu svētku Goda virsdirģents, profesors, LZA goda loceklis Jānis Dūmiņš (dz. 30.03.1922.). Apbedīts Baldones kapos (*Diena*. 2011. 18. okt.; *Latvijas Avīze*. 2011. 18. okt.).

20. oktobrī LR Ordeņu kapituls par nopelniem Latvijas labā piešķīris Valsts apbalvojumus, t.sk. arī LZA korespondētājlocekli Ausmai Cimdiņai un LZA goda loceklim Jāzepam Pigozņim — Triju Zvaigžņu ordeņa IV šķiru, akadēmiķim Jānim Krastiņam — Atzinības Krusta II šķiru (*Latvijas Avīze*. 2011. 3. nov.; *Latvijas Vēstnesis*. 2011. 3. nov.).

21. oktobrī, atzīmējot ievērojamā zinātnieka, Polimēru mehānikas institūta dibinātā-

ja un direktora Aleksandra Mālmeistersa 100. dzimšanas dienu, LZA notika starptautiska zinātniska konference — Aleksandra Mālmeistersa atceres simpozījs "Nehomogēno materiālu aktuālās problēmas". Konferencē uzstājās LZA prezidents Juris Ekmanis, LZA akadēmiķi Vitauts Tamužs un Kārlis Rocēns, LZA kor. loc. Roberts Maksimovs, RTU prof. Andrejs Krasnikovs, LLU prof. Jānis Brauns, kā arī zinātnieki no ASV, Krievijas, Baltkrievijas, Zviedrijas un citām valstīm.

24.–27. oktobrī Apvienotais Pasaules latviešu zinātnieku 3. un Letonikas 4. kongress (*Zinātnes Vēstnesis*. 2011. 11. apr.; *Latvijas Avīze*. 2011. 8. jūl.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2011. 11. jūl.; *Izglītība un Kultūra*. 2011. 14. jūl.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2011. 5. sept.; *Izglītība un Kultūra*. 2011.15. sept; *Mājas Viesis*. 2011. 16.–29. sept.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2011. 26. sept.; *Latvijas Avīze*. 2011. 28. sept.; *Latvijas Avīze*. 2011. 13. okt.; *Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2011. 18. okt.; *Izglītība un Kultūra*. 2011. 20. okt.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2011. 24. okt.; *LNT*. 2011. 20., 21., 22., 23. okt.; *Latvijas Ziņu kanāls*. 2011. 24.–27. okt.; *LTV*. 2011. 24. okt.; *TV3*. 2011. 24. okt.; *Latvijas Radio I*. 2011. 24., 25. okt.; *Latvijas Avīze*. 2011. 25. okt.; *Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2011. 25. okt.; *Čas*. 2011. 25. okt.; *Latvijas Vēstnesis*. 2011. 25., 26. okt.; *Latvijas Avīze*. 2011. 25. okt.; *Laiks*. 2011. 29. okt.–4. nov.; *Latvijas Vēstnesis*. 2011. 1. nov.; *Latvijas Avīze*. 2011. 2. nov.; *Izglītība un Kultūra*. 2011. 3. nov.; *Diena*. 2011. 5. nov.; *www. Iza.lv*, *www. lu.lv*., *www. rtu. lv*./; *Laiks*. 2011. 5.–11. nov.; *Brīvā Latvija*. 2011. 5.–11. nov.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2011. 7. nov.; *Izglītība un Kultūra*. 2011. 10. nov.; *Mājas Viesis*. 2011. 11. nov.; *Akadēmiskā Dzīve*. 48/2011/2012; *Energija un Pasaule*. 2011. nr. 6 (71), decembris–janvāris).

24. oktobrī Latvijā ieradās Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas (EZMA) prezidents

F. Ungers, lai piedalītos Apvienotajā Pasaulē latviešu zinātnieku 3. kongresā. Kongresa pirmajā dienā notika LZA–EZMA rudens kopsēde, kurā profesors F. Ungers pasniedza 2011. gada Fēliksa balvas. Lielo Fēliksa balvu saņēma mākslinieks Ilmārs Blumbergs, mazās Fēliksa balvas: LU Latvijas vēstures institūta pētnieks Roberts Spīrgis un Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūta pētniece Kristiāna Ābele.

25. oktobrī profesora Ilmāra Lazovska balvas pasniegšanas ceremonija Latvijas Universitātē. Balvu saņēma profesors Andrejs Kalvelis par fundamentālu ieguldījumu medicīnā.

25.–26. oktobrī RLB Līgo zālē Apvienotā Pasaules latviešu zinātnieku 3. un Letonikas 4. kongresa ietvaros notika Krišjāņa Barona konference 2011 “Tradīcija un robežas”.

26. oktobrī Apvienotā Pasaules latviešu zinātnieku 3. un Letonikas 4. kongresa ietvaros LU Akadēmiskajā bibliotēkā notika izstādes “... ar ķēdi, slēdžiem un apkalumiem... piecu gadsimtu (15.–19. gs.) vēsturiskie iesējumi no *Bibliotheca Rigensis* kolekcijas” atklāšana. Izstādes autore Aija Taimiņa.

28. oktobrī LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas sēde, kurā noklausījās un vērtēja LZA īsteno locekļu kandidātu LZA kor. loc. Arvīda Barševska un LZA kor. loc. Ērika Kupčes, kā arī korespondētājlocekļu kandidātu medicīnā *Dr. med.* Daiņa Krieviņa un *Dr. med.* Mārča Lejas zinātnisko un organizatorisko devumu. Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem.

28. oktobrī LU Akadēmiskajā bibliotēkā notika akadēmiskās vienības “Austrums” vēstures grāmatas prezentācija ar lekcijām (sast. *Dr. hist.* A. Lerhis, autori — A. Lerhis, A. Dimants, J. Stradiņš u.c.).

Novembris

1. novembrī Valsts prezidents Andris Bērziņš nolēmis atjaunot valsts valodas komisijas darbību. To vadīs LZA korespondētājloceklis *Dr. habil. philol.* Andrejs Veisbergs (*Latvijas Avīze*. 2011. 2. nov.).

2. novembrī LZA ārzemju loceklim vēsturniekam Norbertam Angermanim — 75.

3. novembrī LZA goda doktoram vēsturniekam Leo Dribinam — 80.

4. novembrī LZA īstējamajam loceklim fiziķim Jurim Zaķim — 75.

LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas sēdē noklausījās un apsprieda LZA korespondētājlocekļu kandidātu *Dr. sc. ing.* Andras Blumbergas un *Dr. sc. ing.* Tāļa Juhnas (vides zinātnes), *Dr. biol.* Guntas Sprinģes (bioloģija) un *Dr. chem.* Māra Turka (ķīmija) zinātniskos ziņojumus, kā arī informāciju par LZA ārzemju locekļa kandidātu *PhD* Olafu Dauguli (ASV). Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem.

Starptautiska Livonikas konference Rīgā, Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā, un Valta Ernštreita grāmatas “Libiešu rakstītā valoda” atvēršana. Uzrunas teica Valsts prezidents Andris Bērziņš, LZA prezidents Juris Ekmanis un LZA starptautisko sakaru sekretārs Andrejs Siliņš (*Diena*. 2011. 3. nov.; *Latvijas Avīze*. 2011. 8. nov.).

K. Padega izstādes un viņam veltītas J. Kalnača grāmatas atvēršana Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā ar LZA ārzemju locekļa A. Padega līdzdalību.

5. novembrī UNESCO ģenerālasambleja Parīzē 2012./13. g. UNESCO atzīmējamo notikumu skaitā iekļāva R. Blaumaņa, J. Vītola, P. Valdena 150 gadu jubilejas.

8. novembrī LZA Senāta sēde. Zinātniskos ziņojumus sniedza LZA īsteno locekļu kandidāti LZA korespondētājlocekļi Juris Urtais ("Pārskats par zinātniskās darbības galvenajiem virzieniem"), Ārija Meikališa ("Kurp un kā ved kriminālprocess? Taisnīgums kā rezultāts un kā pamatprasība") un Jānis Zilgalvis ("Latvijas arhitektūras 18. gs.–20. gs. sākuma mantojuma izpēte"). Notika LZA jauno locekļu kandidatūru apspriešana. Senāts piešķīra Atzinības rakstu LZA ārzemju loceklim Andrim Padegam par Pasaules latviešu zinātnieku kongresu tradīciju iedibināšanu un izteica pateicību akadēmiķiem Tālavam Jundzim un Ilgai Jansonei par ieguldīto darbu trešā Pasaules latviešu zinātnieku kongresa organizēšanā.

Pēc Senāta sēdes tika atklāta mākslinieka Jura Ģērmaņa gleznu izstāde.

Apgāds "Zinātne" un tulkotājs *Dr. phil.* Rihards Kūlis aicināja uz I. Kanta grāmatas "Tirā prāta kritika" atvēršanu Rīgas Latviešu biedrībā.

13. novembrī LZA goda doktoram, vēsturniekam un dzejniekam Indulim Ķēniņam — 80.

14. novembrī Maskavā sākas Latvijas un Krievijas vēsturnieku komisijas sarunas.

15. novembrī LZA goda doktoram medicīniskajam Osvaldam Plēpim — 80.

17. novembrī pasniegtas LR Ministru kabineta balvas — t.sk. akadēmiķim Edvardam Liepiņam, LZA goda locekļiem Jānim Streičam un Imantam Lancmanim, LZA ārzemju loceklim Valteram Nollendorfam un LZA goda doktoram Jānim Rukšanam.

17.–19. novembrī LZA ārlietu sekretārs A. Siliņš piedalījās 5. Pasaules Zinātnes forumā "Pārmaiņas mūsdienu zinātnē: izaicinājumi un iespējas" (*The changing landscape*

of science: Challenges and opportunities) Budapeštā. Forumu organizēja Ungārijas Zinātņu akadēmija, sadarbojoties ar UNESCO, Starptautisko zinātnisko apvienību padomi (ICSU), Eiropas akadēmiju zinātnes konsultatīvo padomi (EASAC) un Amerikas Zinātnes veicināšanas asociāciju (AAAS).

17.–19. novembrī Budapeštā notika "Pasaules Zinātnes forums 2011". Tajā piedalījās LZA starptautisko sakaru zinātniskais sekretārs akadēmiķis Andrejs Siliņš. Kongress izplatīja "Globālās zinātnes jaunās ēras deklarāciju (paziņojumu)" (*Declaration on a New Era of Global Science*).

18. novembrī Valsts prezidents par nopelniem Latvijas labā pasniedza Triju Zvaigžņu ordeņus, t.sk. LZA korespondētājloceklei profesorei Ausmai Cimdiņai, LZA goda loceklim Jāzepam Pigoznim. Atzinības Krustu saņēma akadēmiķis Jānis Krastiņš.

Rīgas Domē notika Rīgas pilsētas "Gada rīdzinieks" balvu pasniegšanas ceremonija. LZA un Rīgas Domes balvu saņēma LZA akadēmiķis *Dr.habil.phys.* Andris Šternbergs par cietvielu fizikas attīstīšanu un Rīgas zinātniskās skolas vārda nešanu pasaulē.

19. novembrī saistībā ar LR gadadienu Herclijā, pie Telavivas, notika bij. Rīgas zinātnieku, kas strādā Izraēlā, tikšanās ar J. Stradiņu.

20. novembrī LZA korespondētājloceklim matemātiķim Feliksam Sadirbajevam — 60.

21. novembrī iepazīšanās vizītē LZA ierādās Lietuvas vēstnieks Ričards Degutis (akreditēts 2011. g. 11. okt.). Vēstnieka pieņemšana notika Prezidija sēdes laikā, klātesot visiem Prezidija locekļiem. Vēstnieks iepazīnās ar Latvijas Zinātņu akadēmijas darbību un aktualitātēm Lietuvas un Latvijas zinātniskajā sadarbībā, tostarp ar sadarbību Latvijas

Lietuvas–Taivas fonda ietvaros. Vēstnieks informēja par jaunāko Lietuvas augstākās izglītības un zinātnes jomā, par Lietuvas — Latvijas divpusējās sadarbības aktualitātēm, kā arī par Lietuvas valdības atbalstīto “*Global Lithuania*” programmu.

23. novembrī notika FTZN sēde diskusija “*Large scale computer modeling of advanced materials: Achievements and problems*”, kurā piedalījās LZA ārzemju loceklī Aleksandrs Šļugers (Universitātes koledža Londonā), Roberts Evarestovs (Sanktpēterburgas Universitāte), LZA korespondētājloceklis Jevgenijs Kotomins (LU CFI) un *Dr.chem.* Jurijs Žukovskis (LU CFI). Diskusija bija ļoti nopietna, jo teorētiskiem pētījumiem šajā nozarē vēsturiski vislielākā attīstība bijusi Krievijā, Latvijā un Anglijā.

A/s “Latvenergo” telpās notika LZA un a/s “Latvenergo” 2011. gada balvas ekspertu komisijas sēde. Ekspertu komisija nolēma piešķirt A. Vītola balvu par izcilu devumu enerģētikā Fizikālās enerģētikas institūta Elektrofizikālo procesu Modelēšanas laboratorijas vadītājam, ražošanas firmas “Magneton” direktoram *Dr. habil. sc. ing.* Vladislavam Pugačevam par zinātnisko darbu kopu “Mazu apgriezīgu, daudzpolu elektrisko mašīnu optimizācija autonomai ergoapgādes sistēmai (vēja iekārtas, dzelzceļa transports)” un piešķirt septiņas “Gada balvas 2011” par panākumiem enerģētikā jaunažiem zinātniekiem.

24. novembrī LZA Rudens pilnsapulce. Akadēmisko lekciju “Rakstīto avotu senākās ziņas par baltu tautām” nolasīja LZA Lielās medaļas laureāts akadēmiķis Ēvalds Muguŗeviĉs. Notika jaunu LZA locekļu vēlēšanas. Par LZA akadēmiķiem tika ievēlēti: Daugavpils Universitātes rektors Arvīds Barševskis, Latvijas Valsts auglĶkopības institūta direktore Edīte Kaufmane, LU Cietvielu fizikas institūta vadošais pētnieks Jevgenijs Kotomins, *Agi-*

lent Technologies (Anglija) vecākais zinātniskais padomnieks Ēriks Kupĉe, Latvijas Kultūras akadēmijas profesors Juris Uŗtāns, kā arī vienpadsmit jauni korespondētājlocekļi: Donāts Erts (fizika), Mārtiņš Rutkis (fizika), Modris Greitāns (informātika), Andrejs Krasņikovs (mehānika), Gunta SprinĶe (bioloģija), Māris Turks (ķīmija), Dainis Krieviņš (medicīna), Tālis Juhna (vides zinātnes), Ringolds Balodis (juridiskās zinātnes), Valdis Muktupāvels (folkloristika), Inga Ciproviĉa (lauksaimniecības zinātnes). Par LZA ārzemju locekļiem ievēlēti: Olafs Daugulis (ASV), Eberhards Vinklers (Vācija).

Par LZA goda locekļiem ievēlēti: Aina Nagobads-Ābola, Guntis Gailītis, Tomass Transremers.

Miris Dziesmu svētku virsdiriģents, LZA goda loceklis Imants Kokars (dz. 16. 08. 1921.) (*Diena*. 2011. 25. nov.).

25. novembrī miris LZA goda doktors *Dr. habil. med.* Osvalds Plēpis (dz. 15. 11. 1931.) (*Diena*. 2011. 26. nov.; *Latvijas Avīze*. 2011. 28. nov.).

27. novembrī miris LZA goda doktors *Dr. chem.* Ivars Turovskis (dz. 07.01.1945.) (*Zinātnes Vēstnesis*. 9. janv.).

28. novembrī LZA sabiedrības cieņas — Cicerona balva pasniegta Eiropas Savienības Tiesas tiesnesim Egilam Levitam, nevardarbīgās pretošanās organizatoram Tālavam Jundzim, mācītājam Jurim Rubenim, Anatolijam Gorbunovam, mecenātiem Tetereviem (*Latvijas Vēstnesis*. 2011. 29. nov.).

LZA goda doktorei mediķei Veltai Brambergai — 90.

Iepazīšanās vizītē LZA ieradās Austrijas vēstnieks Latvijā Stefans Pēringers (akreditēts 2011. g. 16. aug.). Vēstnieka pieņemšana notika Prezidija sēdes laikā, klātesot

visiem Prezidija locekļiem. Vēstnieks iepazinās ar Latvijas Zinātņu akadēmijas darbību un aktualitātēm Austrijas un Latvijas zinātniskajā sadarbībā. Pēc vēstnieka ierosmes tika pārrunātas iespējas, ko vēstniecība varētu sniegt zinātniskās sadarbības un kontaktu veidošanā un attīstīšanā, piem., nacionālās identitātes pētniecības jautājumos. Tikšanās noslēgumā S. Pēringers parakstījis LZA viesu grāmatā un notika visu Prezidija locekļu un vēstnieka kopīga fotografēšanās.

Decembris

1. decembrī LZA prezidentam fiziķim Jurim Ekmanim — 70. LZA atvēra grāmatu "Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis Juris Ekmanis. Biobibliogrāfija" (Rīga: Fizikālās enerģētikas institūts, 2011. 326 lpp.) (*Latvijas Avīze*. 2011. 2. dec.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2011.12. dec.).

LU Akadēmiskajā bibliotēkā, Rūpniecības ielā 10, atklāta Somijas institūta Igaunijā ceļojošā izstāde "Spalvu mešanas laiks. Mūsdienu Lapzemes māksla", kas tapusi sadarbībā ar Lapzemes Mākslinieku biedrību un Tartu Mākslinieku savienību.

1.–3. decembrī LU ulā notika VIII Dabaszinātņu un tehnoloģijas izglītības organizācijas (*IOSTE*) starptautiskā konference, kurā J. Stradiņš referēja par Starptautisko ķīmijas gadu.

6. decembrī literatūrzinātniekam, teātra vēsturniekam, akadēmiķim Viktoram Hausmanim — 80. RLB Līgo zālē atvēra grāmatas: Viktors Hausmanis. *Veronika Janelsiņa* (Rīga: Zinātne, 2011. 284 lpp.), Viktors Hausmanis. *Bibliogrāfija. 1956–2011.* (Rīga: LU LFMI, 2011. 111 lpp.) (*Latvijas Avīze*. 2011. 5. dec.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2011.12. dec.).

LZA goda doktoram, LR Sabiedrisko palpojumu regulēšanas komisijas vadītājam Valdim Lokenbaham — 60.

LZA ārzemju loceklim Mihailam Voronkovam — 90.

LZA ārzemju loceklei Reģīnai Žukai — 75.

8. decembrī RLB Baltajā zālē atvēra rakstu krājumu "Piebalgas teksts. Brāļu Kaudzišu romāns "Mērnieku laiki". LU rektora Mārča Auziņa un RLB priekšsēdētāja, LZA goda locekļa Gunta Gailīša uzrunas. Piedalījās: Guntars Grasbergs, Jānis Paukštello, deju kolektīvs "Piebaldzēni", Ķencis un citi diži Slātavas un Čangalienas pavalstnieki.

13. decembrī LZA īstenajam loceklim fiziķim Ruvinam Ferberam — 65.

LZA ārzemju loceklim fiziķim Hermanim Branoveram — 80.

LU mazajā ulā LU FSI aicināja uz Latvijas un ārzemju autoru rakstu un interpretāciju krājuma "Heidegera Rīgas rudens" atvēršanas svētkiem. Grāmatu sastādījis R. Bičevskis, izdevējs — LU FSI.

LZA Senāta sēde. Senāts noklausījās ziņojumus par Valsts pētījumu programmas enerģētiskā izstrādes rezultātiem (akadēmiķis Juris Ekmanis) un zinātnes attīstības perspektīvām Eiropā un Latvijā (akadēmiķis Andrejs Siliņš).

Senāts piešķīra Atzinības rakstu LZA arhīva vadītājai Rūtai Skudrai par ilggadīgu un godprātīgu darbību LZA arhīva kārtošanā un uzturēšanā.

Pēc Senāta sēdes tika atklāta bērnu grāmatu ilustratores Anitas Paegles darbu izstāde.

Žurnāla "Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis" B sērijas "*Natural Sciences*" redaktorei Antrai Legzdiņai — 50.

16. decembrī LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas sēde "Cilmes šūnas un vīrusu replikācija — gadsimta noslēpums". Pēc akadēmiķa Paula Pumpēna ievadvārdiem sēdes dalībnieki noklausījās un apsprieda trīs referātus: "Hepatīta vīrusu replikācijas modelēšana" (LZA kor. loc. Tatjana Kozlovska), "Jauns hepatīta B vīrusa replikācijas modelis ar cilvēka cilmes šūnu izmantošanu" (*Dr. biol.* Anna Zajakina), "Cilmes šūnas un to potenciālā loma hepatīta vīrusu replikācijas modelēšanā" (*MSc. med.* Uldis Bērziņš).

Izcilā zinātnieka un ķirurga, profesora Ernsta fon Bergmaņa 175. jubilejai veltītie pasākumi P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā — starptautiska konference, kurā piedalījās viesi no Igaunijas, Vācijas un Zviedrijas, kā arī piemiņas plāksnes atklāšana Rīgā, Pils ielā 11. Tika pasniegta arī Paula Stradiņa balva igauņu profesoram Lembitam Alikmetšam par Tartu Universitātes vēsturiskās anatomiskās kolekcijas saglabāšanu, vēsturisko tradīciju kopšanu un sadarbību ar Latviju. L. Alikmetss nolāsīja P. Stradiņam veltītu lekciju par medicīnu Tērbatas universitātē.

A/s "Latvenergo" telpās notika LZA un a/s "Latvenergo" 2011. gada balvas svinīga pasniegšana.

19. decembrī LZA un LZA Ekonomikas institūta diskusiju cikla "Valsts ekonomiskā politika recesijas pārvarēšanai" sestā diskusija "Nozaru vadlīnijas lauksaimniecības un lauku attīstībai reģionos".

LZA galvenajai arhīvērei Rūtai Skudrai — 70.

20. decembrī LZA goda loceklim *Dr. theol.* Jurim Rubenim — 50.

22. decembrī diplomus saņēma jaunievēlētie LZA locekļi. LZA goda locekļa *Dr. theol.*

Jura Rubeņa uzruna, LZA korespondētājlocekļa *Dr. art.* Valda Muktupāvela koncerts — meditācija.

LZA ieradās jaunievēlētais (2011. g. 24. nov.) ārzemju loceklis valodniecības profesors Eberhards Vinklers (Vācija), lai svinīgā pasākumā saņemtu LZA ārzemju locekļa diplomu. Profesors E. Vinklers teica pateicības vārdus latviešu valodā.

Latvijas Zinātņu akadēmija, apkopojot iesniegtos universitāšu, zinātnisko institūtu un centru priekšlikumus, nosaukusi nozīmīgākos Latvijas zinātnes sasniegumus Latvijā 2011. gadā.

Teorētiskajā zinātnē:

Izstrādātas jaunas lielu enerģētikas pārvades sistēmu ilgtspējīgas attīstības vadības metodes un rezultāti apkopoti monogrāfijā *Dynamic Management of Sustainable Development: Methods for Large Technical Systems* (Springer, London) (*Dr. habil. sc. ing.* Zigurds Krišāns, *Dr. sc. ing.* Anna Mutule, LZA kor. loc. Jurijs Merkurjevs, *Dr. sc. ing.* Irina Oļeiņikova, Fizikālās enerģētikas institūts un Rīgas Tehniskā universitāte).

Izstrādātas problēmanalīzes metodes un matemātiskie modeļi programmatūras projektēšanai un tie apkopoti monogrāfijā *Model-Driven Domain Analysis and Software Development: Architectures and Functions* (IGI Global, New York) (LZA goda loc. Jānis Osis, *Dr. sc. ing.* Ērika Ašņina, Rīgas Tehniskā universitāte).

Konstruēti neorganisko vien- un daudzsienu nanocauruļu modeļi ar lineāro grupu formālisma palīdzību un aprēķinātas to īpašības, izmantojot tikai fundamentālās konstantes (*Dr. chem.* Jurijs Žukovskis, LZA ārz. loc. Roberts Evarestovs, Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts sadarbībā ar Sanktpēterburgas universitāti).

Atklātas jaunas somatostatīna receptora ģenētiskās variācijas, kas ļaus veikt individuālu terapiju akromegālijas pacientiem

(LZA kor. loc. Jānis Kloviņš, LZA kor. loc. Valdis Pirāgs, Darja Ciganoka, Inga Balcerē, Ivo Kāpa, Raitis Pečulis, Andra Valtere, *PhD* Liene Ņikitina-Zaķe, Ieva Lase, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāte, Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca).

Izpētīta Rīgas pilsētvēsture 17. gs., izmantojot Latvijas un ārzemju arhīvu kartogrāfiskos materiālus (*Dr. hist.* Margarita Barzdeviča, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts).

Publicēts pētījums par vienu no Latvijas kultūras kanona zīmoliem vizuālajā mākslā — mākslinieku Kārlī Padegu un viņa laikmetu (*Dr. art.* Jānis Kalnačs, Vidzemes augstskola).

Praktiskajos pielietojumos:

Sekmīgi veikta Latvijā pirmā aknu transplantācija (LZA īst. loc. Jāņa Gardovska un LZA īst. loc. Rafaila Rozentāla vadībā, Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Rīgas Stradiņa universitāte).

Sekmīgi realizēta klīnisko pētījumu pirmā daļa par Parkinsona slimības vēlīno komplikāciju terapijai izmantojamo jauno zāļu vielu (*PhD* Juris Fotins, *Dr. chem.* Aleksandrs Gutcaits, LZA īst. loc. Ivars Kalviņš, *PhD* Ronalds Zemribo, LZA kor. loc. Valerjans Kauss, Latvijas Organiskās sintēzes institūts sadarbībā ar *Merz Pharmaceuticals*, Vācija).

Pierādīts, ka elektronu lokalizāciju stiklveida silīcija dioksīdā nosaka struktūras nesakārtotība. To var izmantot, pilnveido-

jot elektroniskās atmiņas ierīces (*Dr. habil. phys.* Anatolijs Truhins, Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts).

Izstrādāts superelastīgs sensora prototips (elastomēru un elektrovadošu nanodaļiņu kompozīts), kuru iespējams izmantot plaša diapazona spiediena un triecienu detektēšanai (LZA kor. loc. Māris Knite, *Dr. sc. ing.* Juris Zavickis, Velta Tupureina, Valdis Teteris, Artis Linarts, Gatis Podiņš, Āris Solovjovs, Rīgas Tehniskā universitāte, Baltijas gumijas fabrika).

Veikts būtisks zinātnisks pētījums par nacionālo identitāti un Latvijas sabiedrības attīstību, kas apkopots: *Pārskats par tautas attīstību 2010/2011: Nacionālā identitāte, mobilitāte un rīcībspēja* (galv. red. *Dr. sc. soc.* Brigita Zepa, *Dr. sc. soc.* Evija Kļave, Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūts).

Izveidota jauna ražīga vasaras kviešu šķirne *Robijs*, kas ir speciāli piemērota audzēšanai Baltijas reģionā. (Vija Strazdiņa, Maija Ceraukste, *Dr. biol.* Dace Grauda, LZA īst. loc. Īzaks Rašals, Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūts, Latvijas Universitātes Bioloģijas institūts.)

25. decembrī LZA goda loceklim rakstniekam Zigmundam Skujiņam — 85.

27. decembrī DU Mākslas galerijā atklāta LZA goda locekļa režisora Jāņa Streiča gleznu cikla “Kur basām kājām” izstāde (*Latvijas Avīze*. 2011. 27. dec.).